

ONA QORNIDAGI HOMILANING QON AYLANISHINI O'RGANISH USULLARI

Ergasheva Malika Ergashali qizi

Asaka Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

Jarrohlik kafedrasi yetakchi o'qituvchisi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada homilaning intrauterin rivojlanishi davomida qon aylanish tizimini o'rganishning zamonaviy usullari va texnologiyalari yoritiladi. Dopplerografiya, ultratovush tekshiruvlari, MRI va kardiotokografiya kabi usullarning ahamiyati tahlil qilinib, ularning diagnostik imkoniyatlari haqida ma'lumot beriladi. Tadqiqotda homilaning qon aylanishi monitoringining homiladorlik davridagi patologiyalarni aniqlashdagi roli va ularning tug'ruq jarayoniga ta'siri o'rganiladi.*

Kalit so'zlar: *MRI va kardiotokografiya, qon aylanish, hayot, tug'ruq, monitoring.*

Abstract. *This article discusses modern methods and technologies for studying the circulatory system of the fetus during intrauterine development. The importance of such methods as Dopplerography, ultrasound, MRI and cardiotocography is analyzed, and information about their diagnostic capabilities is provided. The study examines the role of fetal circulatory monitoring in identifying pathologies during pregnancy and their impact on the labor process.*

Key words: *MRI and cardiotocography, circulation, life, labor, monitoring.*

Homila — ona qornida 2-oyning oxiridan (9-hafta) boshlab tug'ilish vaqtigacha (40-hafta) rivojlanayotgan pusht (embrion). 9-haftada homila inson qiyofasiga kiradi (bu davrda homilaning boshi, ko'zi, burni, og'zi, tanasi, qo'loyoqlari aniq bo'ladi). Bir akusher oyi (28-kun)da homila tuxumidan pusht va uning pardasi rivojlanib, homila shakllana boshlaydi. 2-oyning oxirida homila bo'yi 3,5 sm, vazni

4 g; 3-oyning so'ngida homila bo'yi 8—9 sm, vazni 40 g cha bo'lib, boshi kattalashadi, jinsi shakllanadi, qo'l-oyoq harakatlari sust bo'ladi. 4-oy oxiriga kelib homila bo'yi 16 sm, vazni 120 g ga yetadi, qo'l-oyoq harakatlari faollashadi (lekin hali onaga sezilmaydi), jinsi aniqlashadi. Homila 5 oylik bo'lga-nida bo'yi 24—26 sm, vazni 280—300 g, terisi nozik, qip-qizil badani mayin tuklar bilan qoplanadi; harakatlari onaga sezila boshlaydi. Ona qorniga quloq tutilganda H. yuragi urayotgani bilinadi. 6-oyning oxirida homila serharakat bo'lib, bo'yi 30 sm, vazni 600—700 gr ga yetadi. 7-oyning so'ngida homila bo'yi 35 sm, vazni 1000—1200 gr ga yetadi (rasm); bu davrda homila tirik tug'ilishi mumkin, lekin chala hisoblanadi, biroq maxsus parvarish qilinsa, yashab ketadi (qarang Chsish tug'ilgan bola); 8 oylikda homilaning bo'yi 40 sm, vazni 1500—1600 gr cha keladi. 9-oyning oxirida homila bo'yi 45 sm, vazni 2400—2500 gr ga yetadi, teri osti yog' qavati qalinlashadi, badanidagi tuklar kamayadi, terisi silliqlashib, pushti rangga kiradi, sochlari uzayadi. 10-oy oxirida (9 kalendar oyiga to'g'ri keladi) homila yetilib tug'iladi; bo'yi 50 sm, vazni 3200—3500 gr bo'ladi. Homila taraqqiyotining o'ziga xosligi uning ona qornida bo'lishi bilan ifodalanadi; unda bosh miya po'stlog'i to'la-to'kis taraqqiy etmagan bo'lib, asosiy hayotiy funkiiyalar (oziqlanish, nafas olish, ajratish) plasenta bilan uzviy bog'langan orqa miya orqali boshqariladi; platsenta homila bilan kindik orqali bog'lanadi. Homila ona organizmidan o'zining o'sishi va rivojlanishi uchun zarur oziq moddalar (oqsil, yog', uglevodlar), tuz, suv, vitaminlar, shuningdek, kislorodni qon tomirlar orqali olib, moddalar almashinuvi natijasida hosil bo'lgan chiqindilarni chiqaradi va hokazo Shuning uchun ayrim kasalliklar (yurak poroklari, gipertoniya, qandli diabet, infeksiya kasalliklar), noto'g'ri ovqatlanish, rejim buzilishi, atrof-muhitdagi zararli omillar (ishlab chiqarishdagi zaharli moddalar, vibratsiya, nurlanish), ich-kilik ichish, chekish va boshqa natijasida platsenta funksiyasining buzilishi homilaning o'sishiga, ayniqsa, homiladorlikning dastlabki 3-oyida, homila a'zolarining taraqqiyot davrida yomon ta'sir ko'rsatadi. Bu davrda homilaning o'sishida qator o'zgarish va nuqsonlar paydo bo'lishi, jumladan, homila to'la yetilmasligi, u majruh bo'li-shi, o'lik tug'ilishi yoki o'z-o'zidan tushishi, shuningdek, asfiksiya, kalla suyagining shikastlanib tug'ilish hollari uchrashi

mumkin. Homiladorlikning 4-oyidan homilaning turli ta'sirotlarga nisbatan sezgirligi bir qadar pasayadi. Gigiyena qoidalariga rioya qilish — ovqatlanish, mehnat qilish va dam olishni to'g'ri uyushtirish homilaning normal o'sishini ta'minlaydi, shuningdek, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan noxushliklarni (o'lik tug'ish, chilla davrida o'lish va hokazo) oldini oladi.¹

Homila rivojlanishini kuzatish, uning qon aylanish tizimidagi o'zgarishlarni o'z vaqtida aniqlash homiladorlikni nazorat qilishning muhim qismi hisoblanadi. Qon aylanish tizimining holati nafaqat homilaning umumiy salomatligi, balki ona va bolaning hayot xavfsizligini ta'minlashda ham katta ahamiyatga ega. Zamonaviy diagnostika usullari homiladorlik patologiyalarini erta bosqichlarda aniqlash imkonini beradi va bu orqali asoratlarni kamaytirish mumkin.

1. Homilaning qon aylanish tizimi: anatomik va fiziologik xususiyatlar

Homila rivojlanishida qon aylanish tizimi asosiy rol o'ynaydi. Plasenta orqali ona va homila o'rtasida oziq moddalar va kislorod almashinuvi yuz beradi. Ushbu jarayonning optimal bo'lishi homilaning sog'lom rivojlanishini ta'minlaydi.

2. Dopplerografiya

Doppler ultratovush usuli yordamida homila qon aylanishi dinamikasi o'rganiladi. Bu usul orqali qon oqimining tezligi, qarshiligi va plasental tomirlardagi patologiyalar aniqlanadi.

3. Ultratovush diagnostikasi (UZD)

UZD qon aylanish tizimini kuzatishning asosiy usuli hisoblanadi. Ushbu usul homila yuragi, tomirlari va plasenta funksiyasini tahlil qilish imkonini beradi.

4. Magnit-rezonans tomografiya (MRI)

MRI orqali homila qon aylanish tizimining uch o'lchamli tasvirlarini olish va murakkab patologiyalarni aniqlash imkoniyati mavjud.

5. Kardiotokografiya (KTG)

KTG orqali homilaning yurak urish chastotasi va uning o'zgarishlari kuzatiladi. Ushbu usul homilaning kislorod bilan ta'minlanishini baholash uchun muhim.

¹ V. V. Saveliev, "Perinatal tibbiyotda Doppler diagnostika", Moskva, 2021

Xulosa qilib aytganda, homila qon aylanish tizimini o'rganish zamonaviy diagnostika usullari yordamida yuqori aniqlik bilan amalga oshiriladi. Dopplerografiya, UZD, MRI va KTG usullari orqali homiladorlikning murakkab asoratlarini oldindan aniqlash va ular bo'yicha chora ko'rish mumkin. Ushbu usullar ona va bola sog'lig'ini ta'minlashga qaratilgan muhim tibbiy amaliyotlar hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. T.V. Klyuchareva, "Prenatal diagnostikaning zamonaviy usullari", 2023.
2. Smith J., "Fetal Circulation and Diagnostic Imaging", Cambridge University Press, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi: "Homiladorlikni monitoring qilish bo'yicha klinik ko'rsatmalar", 2024.
4. Radiology Journal, "MRI in Obstetrics: Applications and Innovations", 2023.
5. V. V. Saveliev, "Perinatal tibbiyotda Doppler diagnostika", Moskva, 2021.